

**Kancelaria Radców Prawnych
M. WOZIŃSKI A. KULISZ
spółka partnerska**

65-047 Zielona Góra
ul. Kazimierza Wielkiego 7/5
tel./fax 068 320 24 59
r.pr. M. Woziński tel. kom. 0606 364 160
r.pr. A. Kulisz tel. kom. 0 600 360 230

Zielona Góra, dnia 25.03.2009r.

**Ogólnopolska Izba
Gospodarcza Ośrodków
Szkolenia Kierowców
z siedzibą w Koszalinie
Oddział Terenowy nr 7 w
Zielonej Górze**

**Opinia prawna
w przedmiocie kwalifikacji umów zawieranych z instruktorami jazdy**

Stan faktyczny:

Szkoła nauki jazdy w trakcie prowadzenia działalności zawiera umowy o dzieło z instruktorami nauki jazdy. Przedmiot umowy określony jest w sposób ogólny (w przykładowej umowie) jako „przygotowanie do egzaminu na prawo jazdy”.

Wymogi w zakresie przeprowadzenia przygotowywania kandydatów na kierowców wynikają z obowiązujących przepisów prawa – vide zał. Nr 3 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów z dnia 27 października 2005 r. (Dz.U. Nr 217, poz. 1834 z późn. zm.).

Przepisy prawa:

art. 627 KC,
art. 734 § 1 KC
art. 353¹ KC
art. 65KC

Pytanie prawne:

Czy dopuszczalnym jest zakwalifikowanie umów zawieranych z instruktorami jako umów o dzieło.

Opinia prawna

Istota rozpatrywanego problemu sprowadza się do rozstrzygnięcia typu umowy zawieranej z instruktorami jazdy, a przede wszystkim rozstrzygnięcie czy umowa ta ma charakter umowy o dzieło czy też powinno się ją zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług – art. 750kc (do której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu).

Z uwagi na swobodę kontraktową, wyniki wykładni obowiązujących w tym zakresie przepisów mogą prowadzić do rozbieżnych wyników, albowiem granica pomiędzy usługą a dziełem jest płynna, zwłaszcza gdy umowa dotyczy usług.

Mając na uwadze powyższe wskazać należy co następuje.

Stosownie do treści art. 627 Kodeksu Cywilnego, przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, tj. rezultatu pracy ludzkiej które może mieć charakter materialny (zrobienie mebli, wybudowanie domu, uszycie odzieży) jak i **niematerialny (namalowanie obrazu)**, ucieleśniony (utrwalony w jakiegokolwiek formie fizycznej) jak i **nieucieleśniony (wykonanie koncertu, wystawienie rewii na lodzie)**, zaś sama umowa jest umową rezultatu.

Zgodnie zaś z treścią art. 734 § 1 KC, przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750kc). Przedmiotem tej umowy jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu.

Umowa o świadczenie usług jest przykładem umowy starannego działania, podczas gdy umowa o dzieło jest umową rezultatu. Przedmiotem umowy o dzieło

jest zatem osiągnięcie z góry oznaczonego wyniku, podczas gdy przedmiotem umowy o świadczenie usług jest jedynie staranne dążenie do osiągnięcia rezultatu ale jego osiągnięcie nie należy do treści zobowiązania.

Zgodnie z art. 353¹ KC, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Odnosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy w pierwszej kolejności podnieść należy, iż wobec lakonicznej treści samej umowy w zakresie określającym przedmiot zamówienia, niezbędnym jest dokonanie wykładni oświadczeń woli zgodnie z dyspozycją art. 65kc. stanowiącym, iż w przypadków umów należy badać jaki był zgodny zamiar i wola stron aniżeli dokładne brzmienie.

Odtworzenia zatem wymaga rzeczywista wola stron w zakresie zawarcia umowy o dzieło lub też innej (np. o świadczenie usług), w szczególności czy celem umowy było osiągnięcie konkretnego rezultatu, który podlegałby ocenie czy też jedynie dążenie do osiągnięcia określonego skutku.

Dopiero taka rekonstrukcja pozwoli na ustalenie rzeczywistej konstrukcji prawnej łączącej strony umowy.

Wskazać bowiem należy w tym miejscu, iż w wielu stanach faktycznych charakter prawny umów może budzić wątpliwości które mogą być usunięto dopiero na podstawie wykładni oświadczeń woli strony.

I tak przykładowo wskazać należy, iż umowa których przedmiotem jest wykonanie prac polowych, chwastobójczych w zależności od tego czy strony ustaliły osiągnięcie określonego efektu w postaci zniszczenia chwastów lub jedynie podjęcie samej czynności będzie odpowiednio umową o dzieło lub umową o świadczenie usług.

Jak podniesiono powyżej, przygotowanie do egzaminu obejmuje realizację programu kursu określonego obowiązującymi przepisami prawa („wykonanie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa”).

Do niezbędnych elementów kursu które musi wykonać instruktor należy (vide zał. Nr 3 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów z dnia 27 października 2005 r. (Dz.U. Nr 217, poz. 1834 z późn. zm.) m.in.:

1. jazda przez określoną liczbę godzin,
2. określona liczba godzin jazdy na placu manewrowym,
3. określona liczba godzin jazdy w mieście i poza nim,
4. określona liczba godzin jazdy w porze nocnej,
5. uczestnictwo w egzaminie wewnętrznym.

Tak ujęty i rozumiany przedmiot umowy obejmuje zatem w ocenie opiniującego osiągnięcie konkretnego rezultatu w postaci niematerialnej i nieucieleśnionej tj. zrealizowania wszystkich elementów (programu) kursu przygotowującego kandydata na kierowcę.

Niezrealizowanie całego programu kursu oznacza nie wykonanie dzieła i nieosiągnięcie umówionego rezultatu.

Podkreślenia wymaga w tym miejscu, iż jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3.11.2000 r., IV CKN 152/00 OSNC 2001/4/63).

Taka możliwość w przypadku spornej umowy w ocenie opiniującego istnieje. W przypadku bowiem braku realizacji przez instruktora chociażby jednego z elementów wynikających z programu kursu określonego przepisami prawa (np. mniejsza ilość godzin, brak szkolenia teoretycznego, brak jazdy nocnej), niewątpliwie dzieło nie jest kompletne, a zatem ma wady, który mogą zostać usunięte. Na powyższe wskazuje także weryfikacja realizacji programu szkolenia w drodze obowiązkowych egzaminów wewnętrznych.

Reasumując, umowa cywilnoprawna zawarta z instruktorem, w której wolą stron było również osiągnięcie określonego celu (realizacja programu wynikającego z obowiązujących przepisów prawa) może być zakwalifikowana jako umowa o dzieło.

